

Балаларды мектепке бейімдеу ерекшеліктері

Баланың мектепте оқу процесінде үш бетбұрыс бар: бұл бірінші сыныпқа қабылдау, бастауыш мектептен орта мектепке ауысу (5 сынып) және орта мектептен жоғары сыныпқа ауысу (10 сынып).

Осы кезеңде бірінші сынып оқушыларының ата-аналарына не назар аудару керек?

Баланың мектепке бейімделу кезеңі 2-3 аптадан алты айға дейін созылуы мүмкін, бұл көптеген факторларға байланысты: баланың жеке ерекшеліктері, басқалармен қарым-қатынас сипаты, білім беру бағдарламасының күрделілік деңгейі және баланың мектеп өміріне дайындық деңгейі.

Ересектерге - аналарға, әкелерге, ата-әжелерге қолдау көрсету маңызды фактор болып табылады. Бұл процесте ересектер неғұрлым көп көмек көрсетсе, соғұрлым бала жаңа жағдайларға бейімделеді.

Көбінесе ата-аналар баланы сабақтан гөрі сыныптастарымен қарым-қатынасқа көбірек уақыт бөлгені үшін айыптайды, достары оны жиі "бекер емес" деп атайды, серуендеуге көп уақыт кетеді. Алайда, жақсы есте осы кезеңде бірінші сынып оқушысы белсенді түрде байланыс орнатады, өз орнын іздейді балалар ортада оқиды ынтымақтасуға, басқа балалармен және қабылдауға көмек көрсетеді, мекен-жай. Оған осы қиын мәселеде көмектесіңіз! Оның мектептегі бүкіл кезеңі сіздің балаңыздың әлеуметтік рөлдерді бөлу кезінде қандай орынға ие болатынына байланысты. "Ашкөз" немесе "бәріне таныс" бейнесінен құтылу қаншалықты қиын екенін есіңізде сақтаңыз, жасөспірімде көптеген проблемалар пайда болады, өйткені бір кездері нәрсесте өзін дұрыс көрсете алмады.

Бірінші сынып оқушыларының ата-аналарына баланың мектепке бейімделу кезеңіне арналған ұсыныстар (қандай мәселелерге назар аудару керек):

* Сіздің балаңыз мектеп оқушысы болғаннан кейін, ол өзіне көп уақыт бөледі. Сондықтан сіз оған сабырлы болуыңыз үшін, ең алдымен, баланың тәуелсіздігін дамытуыңыз керек. Бала қажет болған жағдайда үйде жалғыз қалуы керек. Оған қауіпсіздіктің негізгі қағидаларын сақтауға үйретіңіз.

* Балаға мектепте қажет өзін-өзі күту дағдылары: ол спорттық формада өзін-өзі киюге, портфель жинауға және т.б. баламен бірге күн сайын портфельге салу керек нәрсенің тізімін жасаңыз (суреттерді қолдануға болады). Алдымен осы тізім бойынша портфолио жинаңыз, бірақ біртіндеп балаға портфолио жинау міндетін беріңіз.

* Балада жұмыс орнын ұйымдастыру, жұмысты уақтылы бастау, оқу жұмысы барысында жұмыс орнындағы тәртіпті сақтау білігі қалыптастырылуы тиіс.

* Егер мектепке дейін баланың бейтаныс адамдармен - ересектермен де, балалармен де тәжірибесі әртүрлі болса жақсы. Егер жоқ болса, балаға жаңа байланыстар орнатуға мүмкіндік беріңіз. Бұл емханада, ойын алаңында, дүкенде болуы мүмкін.

* Кейбір балалар балалар мен ересектер көп болған кезде жоғалады. Ретінде жаттығулар уақыт берите ұлды немесе қызды үлкен увеселительное іс-шара.

* Баланы мектепте өз жұмысының теріс бағаларына тап болуы мүмкін нәрсеге дайындаңыз. Оны сынға алған кезде жоғалмауға үйретіңіз немесе - балалар

нұсқасы - мазақ етіңіз. Үйде тәжірибе мен мақтау мен сөгіс болу маңызды. Оны сынға ала отырып, сіз оның жеке басын емес, белгілі бір әрекетті бағалайсыз ("сіз жаман ұлсыз, жаман қыз!" менің "Менің көңіл-күйі түсіп кетті (а) сенікі поступком, өйткені... (және оның мінез-құлқына сізді не ренжіткенін сипаттаңыз)"). Жақсы, егер жеткілікті тұрақты оң өзін-өзі бағалау дамыған болса. Содан кейін бала мұғалімнің ескертуіне немесе тым жоғары емес бағасына ренжімейді, бірақ бір нәрсені өзгертуге тырысады.

* Бала үшін өз қажеттіліктерін сөзбен жеткізе білу маңызды. Үйде айналадағы адамдар оны жарты сөзбен немесе бет-әлпетімен түсінеді. Мұғалімнен немесе сыныптастардан бірдей күтуге болмайды. Баладан өз тілектері туралы сөзбен айтуды сұраңыз, мүмкін болса, бейтаныс ересек адамнан немесе баладан көмек сұрау керек болған жағдайларды ұйымдастырыңыз.

* Мектепте бала құрдастарымен салыстыру жағдайында жиі кездеседі. Сонымен, оны бәсекелестік сәт, балалар бәсекелестігі кіретін ойындарда байқау керек. Ол басқалардың жетістіктеріне, сәтсіздіктеріне қалай жауап береді?

* Баланы өз бетінше жұмыс істеуге дағдыландыруға тырысыңыз, ересек адамның үнемі назарын және қолдауын қажет етпеңіз. Өйткені, сабақта мұғалім шешуі аудару әрбір бірдей назар аударыңыз. Біртіндеп жұмыстағы әр қадам үшін баланы мадақтауды тоқтатыңыз-дайын нәтиже үшін мадақтаңыз.

* Кез-келген істі орындау кезінде ортасында тоқтауға жол бермеңіз. Баланы кез - келген тапсырманы басынан аяғына дейін орындауға бірден бағыттау керек-бөлмені тазалау, ата-аналарға көмектесу, тапсырманы орындау және т. б.

* Үй тапсырмасын орындау кезінде баланы тыныш отыруға және белгілі бір уақыт жұмыс істеуге үйретіңіз. Мүмкіндігінше, үстелдегі тыныш жұмысты ашық ойындармен ауыстыра отырып, күнделікті өмірге көптеген сабақтарды қосыңыз. Бұл әсіресе қозғыш, қозғалмалы бала үшін өте маңызды. Бірте-бірте ол айқайлап, белгілі бір "шулы" уақытта жүгіруге дағдыланады. Сонда ол мектепте өзгерісті күтуге қабілетті болады.

Сәтті бейімделудің белгілері қандай?

1. Баланың оқу процесіне қанағаттануы. Ол мектепте ұнайды, ол сенімсіздік пен қорқыныш сезінбейді.

2. Бала бағдарламамен қаншалықты оңай күреседі. Егер бағдарлама дәстүрлі болса және бала оқу қиын болса, оны қиын сәтте қолдау керек, сабырлылық үшін тым көп сынға ұшырамау керек, сонымен қатар басқа балалармен салыстыруға болмайды. Барлық балалар әртүрлі.

3. Егер бағдарлама күрделі болса, балаға мұндай жүктеме шамадан тыс екенін мұқият қадағалаңыз. Мұны уақытында түзеткен дұрыс, әйтпесе денсаулық проблемалары басталады. Мүмкін, басқа сыныпта, жүктеме аз болса, бала өзін жайлы сезінеді ме?

4. Өте маңызды алғашқы кезде кіргізуге оқушының сенімділік табысқа емес, мүмкіндік беретін оған ұшырауы унынию ("менде ештеңе шықпайды!"), әйтпесе сіз апатиямен ұзақ уақыт күресесіз.

5. Сәтті бейімделудің белгісі-бұл оқу тапсырмаларын орындау кезінде баланың Тәуелсіздік дәрежесі, тапсырманы өзіңіз орындауға тырысқаннан кейін

ғана ересек адамның көмегіне жүгінуге дайын болу. Көбінесе ата-аналар балаға тым қатты "көмектеседі", бұл кейде керісінше әсер етеді. Оқушы бірлескен сабақ дайындауға үйренеді және оны жалғыз жасағысы келмейді. Мұнда сіздің көмегіңіздің шекарасын дереу белгілеп, оларды біртіндеп азайту керек.

6. Баланың мектеп ортасында толығымен игерілгендігінің маңызды белгісі-оның сыныптастарымен және мұғаліммен тұлғааралық қатынастарға қанағаттануы.

Бесінші сынып оқушыларының бейімделуінің ерекшелігі неде?

5-сынып оқушысы үшін ең қиыны-бір, таныс мұғалімнен бірнеше пәнмен өзара әрекеттесуге көшу. Әдеттегі стереотиптер, баланың өзін - өзі бағалауы бұзылады-енді оны бір мұғалім емес, бірнеше адам бағалайды. Бұл кезеңдегі ата - аналардың міндеті-сіздің сыныпта жұмыс істейтін барлық мұғалімдермен танысу, осы жастағы балаларда оқу және оқудан тыс іс-әрекетте қиындықтар тудыруы мүмкін мәселелерді түсінуге тырысу. Осы кезеңде неғұрлым көп ақпарат алсаңыз, балаңызға көмектесу оңайырақ болады.

Бастауыш сыныптан орта мектепке ауысудың қандай "артықшылықтары" бар? Психологиялық тұрғыдан баланың жеке басының дамуына не береді? Ең алдымен, балалар өздерінің күшті және әлсіз жақтарын біледі, әртүрлі адамдардың көзімен қарауға үйренеді, жағдайға және қарым-қатынас жасайтын адамға байланысты мінез-құлқын икемді түрде қалпына келтіреді.

Сонымен бірге, осы кезеңнің басты қауіптілігі-оқытудың жеке мағынасының өзгеру факторы, оқу іс-әрекетіне деген қызығушылықтың біртіндеп төмендеуі. Көптеген ата-аналар баланың үйренгісі келмейтініне, "үштікке" "оралғанына" шағымданады және оған ештеңе алаңдамайды. Қызықты, тіпті қалай! Бірақ-шынымен, оқу емес. Жасөспірім, ең алдымен, байланыстардың қарқынды кеңеюімен, әлеуметтік тұрғыдан өзінің "Мен" болуымен байланысты, балалар сынып пен мектеп табалдырығынан тыс айналадағы шындықты игереді. Сондықтан ата - аналардың міндеті-осы күрделі мәселеде көмектесу. Балаңыздың достарымен көбірек танысу, оларды үйге шақыру, жасөспірімдердің хоббиі мен құндылықтарына қызығушылық таныту жақсы болар еді. Бұл жаста сыныптарда әдетте қызығушылықтары бойынша жеке топтар құрылады. Сіздің балаңыз олардың қайсысына жетеді? Неліктен?

Әрине, баланы бақылау керек, әсіресе орта мектепте алғашқы 1-2 айда. Бірақ бәрібір "жақсы оқушы" және "жақсы адам" ұғымдарын араластырмаңыз, жасөспірімнің жеке жетістіктерін тек оқудағы жетістіктерімен бағаламаңыз. Егер баланың академиялық үлгерімі қиын болса және оны әдеттегі деңгейде ұстау қиын болса, оған осы кезеңде өзін басқа нәрсеге көрсетуге мүмкіндік беруге тырысыңыз. Ол достарының алдында мақтана алатын нәрсе. Оқу проблемаларына қатты көңіл бөлу, "шешімдермен" байланысты жанжалдарды тудыру, көп жағдайда жасөспірімді иеліктен шығаруға әкеледі және сіздің қарым-қатынасыңызды нашарлатады.

10-11 жастағы балалардың тағы бір ерекшелігі-олардың тәуелсіздік деңгейінің жоғарылауы. Бір жағынан, бұл өте жақсы, өйткені бала көп нәрсені жасайды және сіздің көмегіңізге, әсіресе үй шаруашылығына мұқтаж емес. Бірақ дәл осы өзіне деген сенімділік балаларға кейде өмірге және денсаулыққа қауіпті

эксперименттерге баруға мүмкіндік береді. Бұл жаста көптеген балалар темекі шегуге тырысады, компьютерлік ойындарға көп уақыт жұмсайды. Дәл осы кезеңде (және бастауыш мектептен орта мектепке көшу өте қолайлы!) жасөспірімнің бос уақытын "ақымақтыққа" және мақсатсыз ойын-сауыққа уақыт қалмауы үшін жоспарлау жақсы болар еді. Баланың қандай үйірмелерге (немесе студияларға, элективтерге) барғысы келетінін, достарының қайсысы оған серіктес бола алатындығын бірге ойлауға тырысыңыз.